

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Att undvika sitt Waterloo

Den äldre kvinnans utsatthet för partnervåld - en metasyntes med genusperspektiv

Författare: Bodil Everlund

Program: Folkhälsovetenskapligt program med hälsoekonomi 240 hp
Examensarbete i folkhälsovetenskap med hälsoekonomi II VT 2010

Omfattning: 15 hp

Handledare: Annika Jakobsson

Examinator: Gunilla Krantz

Sahlgrenska akademien
Enheten för socialmedicin

Till min familj; Stort Tack för er kärlek, tålamod och uppmuntran.

Till alla mödrar och döttrar...

Svensk titel: Att Undvika Sitt Waterloo. Den äldre kvinnans utsatthet för partnervåld - en metasyntes med genusperspektiv.

Engelsk titel: To Avoid ones Waterloo. The older woman's vulnerability to intimate partner violence - a metasyntesis with a gender perspective

Författare: Bodil Everlund

Program: Folkhälsovetenskapligt program med hälsoekonomi 240 hp
Examensarbete i folkhälsovetenskap med hälsoekonomi II VT 2010

Omfattning: 15 hp

Handledare: Annika Jakobsson

Examinator: Gunilla Krantz

Sammanfattning

Introduktion: Alla kvinnor kan utsättas för våld av sin partner men den äldre kvinnans utsatthet uppmärksammas i ringa omfattning. Våldets konsekvenser är svåra och det är viktigt ur ett folkhälsoperspektiv att utforska problematiken även för den äldre kvinnan. **Syfte:** Syftet var att generera fördjupad kunskap i problematiken med äldre kvinnors utsatthet för våld av sin make/partner. Frågeställningarna var inriktade mot vad som karaktäriserade deras situation och hur ett genusperspektiv kan belysa problematiken. **Metod:** En strukturerad genomsökning i databaserna Pubmed, Cinahl, PsykArticles samt Scopus genomfördes efter vetenskapliga studier inom intresseområdet. Därefter kvalitetsgranskades artiklarna och tolv kvalitativa studier valdes att ingå i studien. En metasyntetanalys utfördes genom att meningsbärande begrepp identifierades vid granskning av studiernas resultat. Begreppen sammanfördes därefter till två huvudsynteser. Dessa synteser tolkades ur ett genusperspektiv med fokus på genusordningen. **Resultat:** De två huvudsynteserna presenterades i två metaforer; *Tills döden skiljer oss åt* som beskriver kvinnornas huvudsakliga mål att behålla äktenskapet intakt trots våld i relationen. *Tåget har gått* ska illustrera kvinnornas känsla av förlorad tid och att det är försent att göra något efter år av utsatthet. Genusperspektivet visade att genusordningen har en stark inverkan på kvinnornas hantering av våldet i äktenskapet. **Diskussion:** Resultatet av studien visade på att de äldre kvinnornas benägenhet att vidmakthålla den äktenskapliga enheten påverkades av sociala normer och genuskonstruktionen inverkan. Ur ett folkhälsoperspektiv bör detta fenomen uppmärksammas då rådande bistånd för utsatta kvinnor möjligen missar denna aspekt vilket kan skapa barriärer för den äldre kvinnans hjälpsökande.

Sökord: Folkhälsa, våld i nära relationer, äldre kvinnor, metasyntes, genusperspektiv.

Abstract

Introduction: All women can be subjected to intimate personal violence by their partner, but the older woman's vulnerability to violence is not highlighted in research. Consequences of violence can be severe and it is essential from a public health perspective to explore the issue even for the older woman. **Objective:** The objective of the study was to generate a deeper understanding of the problems of older woman's vulnerability to violence by their spouse / partner. The research questions focused on what characterized their situation and how a gender perspective can illuminate the problem. **Method:** A structured search for scientific studies was carried out in the databases: Pubmed, Cinahl, PsykArticles and Scopus in the area of interest. A quality assessment of the articles was performed and 12 qualitative studies were included in the study. A meta-synthesis analysis was conducted by identifying the main key items which then was interpreted to the two main syntheses. These syntheses were interpreted with a gender perspective, with focus on the gender order. **Result:** The two main syntheses was presented in two metaphors: *Till death do us part*, which describes women's main goal to keep the marriage intact despite violence in the relationship. *The train has gone* aim to describe woman's sense of lost time and that it is too late to do something after years of deprivation. The gender perspective showed that gender order has a strong impact on women's handling of violence in the marriage. **Discussion:** The results of the study showed that older woman's tendency to preserve the marital unit are influenced by impacts of social norms and gender construction. From a public health perspective, this phenomenon ought to be highlighted when the current support for vulnerable women possibly fail to notice that aspect, which may create barriers for older woman's help seeking.

Key Words: Public health, Intimate personal violence, elderly women, meta-synthesis, gender perspective.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	1
2.1 Våld i nära relationer	1
2.2. Konsekvenser	2
2.3. Prevalens generellt	3
2.4. Prevalens hos äldre	3
2.5. Den äldre individen	4
2.6. Partner - Äktenskap	4
2.7. Sociala normer, genussystem och maktperspektiv	5
3. Problemformulering	6
4. Syfte och Frågeställning	6
5. Metod	7
5.1. Val av analysmetod	7
5.2. Inkluderings - och exkluderingskriterier	7
5.3. Strukturerad sökning	8
5.4. Analys	10
5.5. Tolkning ur ett genusperspektiv	10
6. Resultat	12
6.1. Metasyntes	12
<i>Att undvika sitt Waterloo</i>	12
<i>Tills döden skiljer oss åt</i>	12
<i>Tåget har gått</i>	13
6.2. Tolkning	15
7. Diskussion	16
7.1. Metoddiskussion	16
7.2. Resultatdiskussion	19
8. Konklusion	21
9. Referenser	22
10. Bilaga 1.	

1. Inledning

Kvinnor drabbas i högre grad än män för våld i nära relationer (Socialstyrelsen, 2009, Garcia-Moreno, 2005). Dagligen kan man läsa om detta ojämlika fenomen i media och fokus riktas mot kvinnor i fertil åldern och deras barn. Den äldre kvinnans utsatthet för våld i hemmet uppmärksammas dock i ringa omfattning. Betyder det att den äldre kvinnan inte utsätts för detta övergrepp eller lider hon i tysthet och i så fall varför?

En mycket uppmärksammat svensk studie inom området våld i nära relationer fokuserade på kvinnor mellan 18 och 64 år (Lundgren, 2001). Författarna till studien förklarar inte den övre åldersbegränsningen och därmed kan man bara spekulera i anledningen. Kan det stå för ett generellt synsätt i samhället, att den äldre kvinnan inte är intressant nog att studera. Denna upplevelse erhålls även när man söker bland studier om våld i nära relation i den äldre generationen. Den äldre kvinnan försvinner och hennes utsatthet för våld verkar försvinna under forskningsfältet; övergrepp mot äldre.

Regeringen har däremot slagit fast, genom propositionen med den förnyade folkhälsopolitiken, att den äldre generationen är en särskilt angelägen målgrupp att rikta hälsofrämjande folkhälsoarbete mot (Regeringen, 2008). Detta bör ju inte innebära att när en kvinna blir äldre upphört hon att betecknas som kvinna och endast befinner sig i kategorin äldre. Det är ett viktigt folkhälsoarbete att arbeta med våld i nära relationer då konsekvenser av detta genererar stor ohälsa. I Sverige bor idag drygt 900 000 kvinnor mellan 65 och 100 år, och genom den demografiska transitionen kommer andelen äldre växa de närmaste åren. Vad innebär det ur ett folkhälsoperspektiv och personliga lidanden om den äldre kvinnan som utsatt för våld i sin relation inte uppmärksammas?

2. Bakgrund

2.1 Våld i nära relationer

Våld är en handling som skadar en själv eller någon annan. I WHO:s rapport om våld och hälsa från 2002 finner man en definition som lyder;

” The intentional use of physical force or power, threatened or actual, against oneself, another person, or against a group or community, that either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment or deprivation” (Krug, 2002).

Definitionen är bred och beskriver inte bara fysiskt våld utan omfattar, genom att använda frasen *”force or power”*, andra våldsuttryck som försummelse, vanvård och

berövande av mänskliga behov som faller under psykologiskt våld. Våld i nära relationer är en del av spektret av våldshandlingar och beskrivs i samma rapport som ett beteende som orsakar fysisk, psykisk och sexuell skada mot de som omfattas av en intim relation (Krug, 2002). Det fysiska våldet innebär handlingar som är avsedd att orsaka skada och smärta. Det kan innehålla sparkar, slag och stryptag men även att låsa in eller binda fast någon är att betrakta som fysiskt våld. Det psykologiska våldet innefattar förnedrande ordalag, hot, tvång och social isolering och sexuellt våld innebär att offret genom hot eller fysiskt våld tvingas till sexuella handlingar. Ekonomiska restriktioner är ytterligare ett slags våld. Det innebär bland annat att förövaren tar all kontroll över ekonomin så att offret inte har några egna möjligheter att betala exempelvis för sjukbesök eller bussbiljetter. Det kan också innebära att ens personliga egendom säljs utan att man godkänt detta (Garcia-Moreno et al., 2006, Sev'er, 2009). Vanvård är en våldsform som äldre kan råka ut för. För en äldre person som är beroende av andra för att klara av det dagliga livet innebär vanvård undermålig hygien, malnutrition eller att bli förvägrad nödvändig medicinering (Sev'er, 2009, Ellgrim and Eliasson, 2006).

Inom våld i nära relation kan man skilja på situationsbetingat våld och kontrollerande våld. Det förstnämnda betyder att våldet uppstår/utlöses vid ett tillfälle, vid en meningsskiljaktighet eller en stressande situation, utan att det fanns ett syfte till att det skulle uppstå och utövas av både kvinnor och män. Kontrollerande våld är när den ena partnern, i de flesta fall män, i förhållandet medvetet skapar en våldssituation i syfte att kontrollera och utöva makt över den andra partnern (Johnson, 2006, Socialstyrelsen, 2009). Det finns studier som tyder på att det kontrollerande våldet genererar fler och svårare konsekvenser för den våldsutsatte jämfört med våldet i den situationsbetingade händelsen (Socialstyrelsen, 2009, Plichta, 2004).

2.2. Konsekvenser

Konsekvensen av att bli utsatt för våld är mångfasetterad. Fysiologiskt kan det innebära allt från småskador som blåmärken, skrapmärken och mindre sårskador till tandskador, större frakturer, huvudskador och till det värsta scenariot dödlig utgång. Även sjukdomar som fibromyalgi, IBS (irritable bowel syndrom) är sjukdomar som bland annat kopplas till konsekvenser av våld (Plichta, 2004, Garcia-Moreno, 2005). Det psykologiska våldets konsekvenser kan ge offret sjukdomar som PTSD (posttraumatiskt stressyndrom), depressioner och andra psykosomatiska sjukdomar men även generera låg självkänsla, ät- och sov svårigheter och öka risken för missbruk av alkohol och andra substanser (Ajdukovic et al., 2009, Krug, 2002). Det sexuella våldets konsekvenser omfattas av allt från skador i underlivet, infektioner, kronisk bäckensmärta till sexuellt överförbara sjukdomar, oönskade graviditeter etc. till dessa kommer även psykiska åkommor som ångest och PTSD (Krug, 2002, Socialstyrelsen, 2009).

En komplicerad problematik som förekommer i våld i nära relationer är den så kallade normaliseringsprocessen. Det innebär att den våldsverkande partnern, genom att växla

mellan våld och ömhet samt skapar ett isolerande tillstånd för kvinnan, lyckas internalisera och normalisera våldet i relationen. Förövaren förstärker därmed sin makt över offret som i sin tur anpassar sig som en strategi att överleva den våldsfyllda relationen. Att skapa bilden av att relationen inte innehåller något onormalt är en vanlig form av copingstrategi hos individer som är utsatta för våld (Socialstyrelsen, 2009, Lundgren, 2004).

2.3. Prevalens generellt

Prevalensen för kvinnor i alla åldrar som blivit utsatta för våld i en nära relation är varierande över världen. WHO sammanställde 48 populationsbaserade undersökningar från hela världen över kvinnor som någon gång i livet hade blivit utsatt för våld av en partner. Resultatet visade på skillnader mellan de olika länderna från 10 % till 69 % (Krug, 2002). I USA visade en studie att livstidsprevalensen för kvinnor utsatta för våld av en partner var 44 % och i en liten studie från Canada rapporterades en prevalens på 15 % (Thompson et al., 2006, Ahmad et al., 2007) . I Sverige visade en nationell undersökning över mäns våld mot kvinnor på en prevalens på 11 % för kvinnor som blev utsatta för något slags våld i den pågående relationen. För kvinnor som någon gång i ett tidigare förhållande blivit utsatta för något slags våld var siffran 35 % (Lundgren, 2001).

2.4. Prevalens hos äldre

Det är inte helt lätt att fastställa prevalensen av förekomsten av våld mot äldre kvinnor. Statistiken från brottsförebyggande rådet som presenterar antal anmälda brott, specificerar inte olika åldersgrupper utan anger siffror generellt för kvinnor över 18 år. Den nationella omfångsstudien över våld mot kvinnor i Sverige *Slagen Dam* är baserad på kvinnor i åldrarna 18-64 år (Lundgren, 2001). Detta är inte ett unikt fenomen för forskningen i Sverige. Den tidigare nämnda sammanställningen av WHO, av 48 populationsundersökningar på kvinnor som någon gång i livet hade blivit fysiskt utsatt av en partner, innehöll endast två studier som inkluderat kvinnor i åldern över 65 år (Krug, 2002). I Sverige gjordes dock 2001 en omfångsundersökning i Umeå kommun över våld mot äldre kvinnor och män. De former av utsatthet som undersökningen granskade var försummelse, trakasserier, hot, sexuell och fysiskt våld samt ekonomiskt våld. Resultatet av denna studie visade att 16 % av kvinnorna i studiepopulationen någon gång hade blivit utsatta för våld och övergrepp, dock utan att våldsförövaren kategoriserades som en partner (Eriksson, 2001).

2.5. Den äldre individen

Den äldre individen har en högre risk att erhålla skador vid utsatthet för våld (Krug, 2002). Åldrandet innebär en naturlig biologisk förändring och rent fysiologiskt sker processer som försämrar anatomin. Dessa biologiska åldersförändringar är inte bara naturliga utan individuella levnadsförhållanden påverkar processen genom livsstilsfaktorer, ekonomi och kön och klass (Berleen, 2004). Enligt Berleen (2004) är benskörhet och minskad muskelmassa exempel på konsekvenser av denna process och båda ger ökade risker för skador och frakturer. För den äldre ökar även andra sjukdomar och vanligast är rubbningar i cirkulations- och rörelseorganen vilket i sin tur medverkar till en högre konsumtion av läkemedel (Berleen, 2004). Den minskade muskelmassan medför en sämre tolerans för alkohol och alkohol i kombination med läkemedel innebär en högre risk för skador (Hallgren et al., 2009).

Äldre har generellt en sämre välfärd jämfört med individer i andra ålderskategorier. Framförallt tillgång till politiska och ekonomiska resurser i samhället samt rent hälsomässigt. Äldre kvinnor jämfört med äldre män har de sämsta förutsättningarna. (Regeringen, 2001). Fysiologiskt har kvinnor fler frakturer än män främst genom en högre andel av fallolyckor och en högre andel kvinnor har osteoporos, vilket är en riskfaktor för frakturer. Den äldre kvinnan konsumerar även mer läkemedel jämfört med män (Socialstyrelsen, 2009). Enligt Berleen (2004) är 50 % av sömnmedelkonsumtionen i Sverige konsumerade av individer som är 65 år eller äldre och 14 % av alla över 80 år använder antidepressiva medel. För den äldre kvinnan kan det vara förödande att drabbas av en fraktur genom de följder som kan uppstå till exempelvis ökad smärta, fysisk immobilitet och social isolering (Berleen, 2004, Socialstyrelsen, 2009).

2.6. Partner - Äktenskap

Historiska aspekter spelar stor roll när man studerar äktenskapet som ett fenomen. Så långt tillbaka som på 16- 1700-talet beskrivs äktenskapet utifrån kyrkan, och därigenom lagen, hur människor skulle bete sig. Ett sedligt beteende, sexualitet och barnafödande, skulle med nödvändighet ske inom äktenskapet för att inte dömas för brottslighet enligt lagen. Kvinnor och män ansågs båda skyldiga till brott men erhöll olika straff. Kvinnorna straffades hårdare då deras brott ansågs hota den patriarkaliska ordningen (Hedenborg and Wiklander, 2003).

I slutet på 1800-talet i samband med industrialiseringen skiftade äktenskapet form från en jordbrukande produktionsenhet till ett konsumerande hushåll. I det förstnämnda hade mannen ansvar för försörjning och fostran medan mannen i den mer borgerliga familjen blev familjeförsörjare och kvinnan blev ansvarig för hem och barn. Parbildandet skiftade från den bondeliga arbetsgemenskapen till att bildas under andra premisser. Det som tidigare band ihop paret saknades när kvinnan erhöll rollen som hemmafru och

mannen skulle stå ensam för försörjandet. Kärleksmotivet framhölls nu som det som skulle hålla ihop paret i deras äktenskap och därmed socialiserades kvinnan till att fokusera på kärlek och lära sig ansvara för hemmet (Frykman, 1979). Det var även vid denna tid som socialdarwinismen drev synen på skillnaden mellan kvinnan och mannen, vilket starkt kom att påverka samhällets syn på hur en kvinna skulle bete sig för att anses som en respektabel och riktig kvinna. Kvinnor som lyckades skapa sig en yrkesverksamhet och framgångsrikt företag blev normbrytande och beskrevs som onaturliga. Denna uppfattning förstärktes ytterligare under depressionen på 1930-talet då det dåliga ekonomiska läget med hög arbetslöshet underbyggde föreställningen om att gifta kvinnor skulle nöja sig med att bli försörjda av sin man och ägna sig åt familjen (Hedenborg and Wiklander, 2003).

2.7. Sociala normer, genussystem och maktperspektiv

Historiken har härmed påverkat den samlade kulturens värderingar som har skapat sociala normer och underförstådda regler som gäller i samtiden. Dessa innebär en informell kontroll och styrning för hur individer ska bete sig, i detta fall för kvinnan i förhållande till äktenskapet (Hedenborg and Wiklander, 2003).

Generellt kan normer fungera som skydd mot sociala orättvisor men kan även gynna orättvis maktfördelning och missförhållanden samtidigt som de formerar en social ordning i samhället. Brott mot sociala normer kan bestraffas med sanktioner mot den som avviker. Det är i allmänhet en informell sanktion, till skillnad från formell som är reglerad med lagar, där omgivningen agerar/reagerar genom ogillande aktioner som både kan vara passiva (blickar) eller aktiva (utfrysning). En annan form av sanktion är den som individen själv åstadkommer. Skuld är en sådan form där individen erhåller olustkänsla över att ha brutit mot normen, även om ingen annan har uppfattat ”brottet”. Skam är en annan som uppstår när omgivningen uppmärksammat beteendet. Dessa två känslomässiga sanktioner är tecken på att normen har internaliserats av individen. De är inte produkter av uttalade regler utan ett resultat av uppfostran och sociala relationer i den kulturkontext individen befinner sig i (Baier and Svensson, 2009, Bicchieri and Xiao, 2009).

Inom de sociala normerna finns så kallade könskodade beteenden. Med könskodade beteenden menas att olika handlingssätt, uppföranden, intressen etc. tillskrivs ett kön. Exempel på manligt kodade epitet är stark, hård och offensiv, medan vek, mjuk och passiv betecknas som kvinnliga (Gothlin, 1999). Denna kodning av beteende benämns som genus och refererar till det socialt konstruerade könet som är föränderligt över tid och rum till skillnad från det biologiska könet som är konstant. Genus är en konstruktion genom historisk, kulturell och social påverkan (Connell, 2002).

Genus uppbärs inte enbart av individuella uppfattningar utan genomsyrar hela samhället genom att exempelvis arbetsplatser, institutioner och media upprätthåller särskillnaden mellan könen (Ridgeway and Correll, 2004) Den särskillnad, mellan kvinnor och män, beskriver Hirdman (2001) som ett genussystem där särhållandet är den princip som

producerat mannen som norm, vilket skapar en hierarkisk ordning. En hierarki innehåller alltid ett maktperspektiv och i den meningen betecknas kvinnan som underordnad mannen (Hirdman, 2001, Ridgeway and Correll, 2004). Det faktum att kvinnan erhållit en underordnad ställning gentemot mannen i samhället genomsyrar hennes handlingsutrymme och kan ge konsekvenser för den våldsutsatta kvinnan.

3. Problemformulering

Det finns ett flertal förklaringar till varför män använder våld mot kvinnor. Det kan vara allt från individuella faktorer, med svåra uppväxtförhållanden, alkoholmissbruk etc., till strukturella faktorer, som sociala normer som accepterar att våld är en del i konfliktlösning eller strikta könsroller (Heise, 1998). Oavsett så genererar våld i nära relationer svåra konsekvenser och lidanden för den som blir utsatt. Forskning om våld mot kvinnor i nära relationer har i huvudsak inriktats mot yngre kvinnor vilket genererar frågor om den äldre kvinnans situation. Även om forskning inte bedrivits i någon större utsträckning på området kan det vara så att äldre kvinnor utsätts för våld som skapar olika former av ohälsa och förhållanden som är specifika för den äldre generationens kvinnor. Om så är fallet kan det ge konsekvenser för vilka hjälpinsatser som behöver initieras i denna folkhälsofråga.

I dagens samhälle existerar kanske ett jämställdhetsperspektiv som de äldre kvinnorna inte upplever har samstämmighet med den egna personliga uppfattningen. Det är därmed av vikt att anta ett genusperspektiv på forskningsfrågan då vi vet att människor idag har olika förutsättningar enbart beroende på sitt kön (Hammarström 2008, Hovellius 2004). Kanske har den äldre kvinnan även en annan förutsättning på grund av sin ålder.

4. Syfte och Frågeställning

Syftet med föreliggande studie är att generera en fördjupad kunskap i problematiken med äldre kvinnors utsatthet för våld av sin make/partner genom en metasyntesanalys över vetenskapligt artiklar i ämnet. Frågan som ställs till studieunderlaget;

- Vad karakteriserar situationen för den våldsutsatta äldre kvinnan i dessa studier?

Efter utförd metasyntesanalys kommer resultatet att tolkas ur ett genusperspektiv. Med teorin om särhållandets logik och maktförhållande mellan kvinnor och män i fokus ställs följande frågor till materialet;

- Hur påverkar genuskonstruktionen och sociala normer den äldre kvinnan i en våldsutsatt situation?
- På vilket sätt hanterar äldre våldsutsatta kvinnor sin situation?

5. Metod

5.1. Val av analysmetod

Studien bygger på en litteraturbaserad metod. En sådan baserar sitt studiematerial på vetenskapliga publicerade artiklar till skillnad från empiriska studier där forskaren grundar resultatet från vetenskapliga tester och mätningar på verkligheten exempelvis mänskliga studieobjekt (DePoy and Gitlin, 1999, Forsberg and Wengström, 2008). Det finns olika slags litteraturstudier och olika metoder för analys av dessa och till förestående studie har metoden metasyntesanalys valts.

En metasyntesanalys innebär, till skillnad från den traditionella systematiska litteratursammanställning, att analys och tolkning sker av vad tidigare kvalitativa studier har resulterat i och inte till att sammanställa och aggregera resultat som tidigare studier kommit fram till. Underlaget bör bestå utav studier som analyserats genom samma analysmetod (Forsberg and Wengström, 2008). Studieunderlaget behandlas som en odelad helhet och inte som separata delar (Thorne et al., 2004). Tolkningen och den nyskapade syntesen ska skapa en ny fördjupad förståelse för ämnet och fenomenet som dessa studier har beskrivit och det är utifrån den enskilde forskarens person och kontext som tolkningen har genererats. Genom sin fördjupade läsning ger forskaren sin version av studiematerialet vilket betyder att alternativa tolkningar är fullt möjliga. Resultatet presenteras med fördel genom metaforer som ska öka förståelsen genom att ge en "bild" till läsaren (Sandelowski et al., 1997, Noblit and Dwight, 1988). Inom metasyntesanalys finns två tillvägagångssätt att utföra analysen på. Den tolkande metasyntesen innebär en omtolkning av studierna som analyseras och syftar till att fånga upp olika innebörder till en enhet. Den beskrivande metasyntesen är analyserande genom "nära data" dvs. den ska resultera i en innehållsbeskrivning med mycket lite omtolkningar av studiernas resultat (Frieberg, 2006). Val av tillvägagångssätt grundas på forskarens intresse, erfarenhet och bakgrund för studien (Noblit and Dwight, 1988). Det är den senare beskrivna metoden som användes i föreliggande studie.

5.2. Inkluderings - och exkluderingskriterier

I syfte att fånga ämnet av intresse skapades sökord och en strukturerad genomsökning genomfördes efter vetenskaplig litteratur i databaserna; Pubmed, Cinahl, PsycArticles och Scopus. Sökorden och strukturen på sökandet presenteras i Tabell 1.

Inkluderingskriterier

- Kvalitativa vetenskapliga studier.
- Studiepopulationen; kvinnor ålder 55+.
- Alla geografiska områden.
- Artiklar på engelska alternativt svenska.

Exkluderingskriterier

- Kvantitativa studier.
- Litteraturoversikter/litteraturbaserade studier
- Våldshändelser som relateras till institutioner/vårdgivare.
- Våld relaterar till sjukdomsdiagnostiserad våldsutövare.
- Artiklar på annat språk än engelska.

5.3. Strukturerad sökning

Det första urvalet skedde genom att rubriken på artikeln skulle innehålla termer med intimate partner violence eller liknande samt orden; old/older/elder/elderly women. Andra tänkbara ord som relaterar till ämnet för äldre ex ” a life-time eller ”aging out...” användes också. Därefter sållades dubletter bort och en genomläsning av abstractens innehåll genomfördes. Ett par artiklar visade sig ha samma studie som grund för sina analyser. Artiklarna bidrog alla med olika infallsvinklar utifrån studieresultatet och fick därmed ingå i föreliggande studie och kom att behandlas som enheter i den analytiska fasen. Därefter avlästes de utvalda artiklarnas referenslistor efter titlar som överensstämde med de utsedda sökorden. För att ytterligare finna data genomsöktes ämnesrelaterade tidsskrifter efter artikeltitlar som sammanföll med valda sökord. Tidsskrifterna var Violence Against Women, The Gerontologist, Journal of Family Violence samt Journal of Elder Abuse and neglect, Journal of Interpersonal Violence samt Trauma, Violence and Abuse. För att ytterligare identifiera artiklar som kunde ingå i studien genomfördes ännu en gång en sökning i de tidigare nämnda databaserna med sökorden; Domestic violence and battered and old. En översikt av sökningen presenteras i tabell 1.

Utvalda artiklar som kom att utgöra studieunderlag för denna metasyntesanalys presenteras i bilaga 1. Den omfattande beskrivningen som presentationen ger (bilaga 1) är att föredra då läsaren erhåller större förståelse för materialet som metasyntesen bygger på (Forsberg and Wengström, 2008).

Tabell 1. Sökning efter vetenskapliga artiklar för analys				
	2010-04-18	2010-04-18	2010-04-19	2010-04-19
Databas:	Pubmed	Cinahl	PsykArticles	Scopus
Sökord				
Intimate Partner Violence (IPV)	1853	3406	292	3122
IPV AND coping	90	116	138	67
IPV AND coping strategy	3	0	14	25
IPV AND gender roles	39	13	24	116
IPV AND social norms	23	2	20	33
IPV AND old	..	..	..	190
Sökord med begränsningar				
Human, Female, English, 65+, 80+				saknas
Intimate Partner Violence (IPV)	160	252	5	0
IPV AND coping	7	20	0	0
IPV AND coping strategy	0	0	0	0
IPV AND gender roles	0	3	0	0
IPV AND social norms	2	0	2	0
Valda till granskning av abstract				
borttag av dubletter	12	51	0	18
	2	11		
Antal artiklar för abstractgranskning				
	9	40	0	4
Antal artiklar efter genomgång av abstract				
	2	7	0	0
Sökord; Domestic violence AND battered AND old				
	79	2	183	78
Valda till granskning av abstract				
	9	0	1	0
Antal artiklar efter abstractgranskning				
	0	0	0	0
Genomgång av referenser i utvalda artiklar, resulterade i antal 1				
Genomgång av specifikt ämnesrelaterade tidskrifter, resulterade i antal 2				
Totalt antal artiklar som inkluderas till studien 12				

5.4. Analys

Artiklarna kvalitetsgranskades enligt Forsberg & Wengsröm (2008) mall för kvalitativa studier. Under detta moment granskades studierna ur ett forskningsetiskt perspektiv. På föreliggande studie, som utfördes på andras forskning, är det viktigt att noggrant granska att de studier som denna forskning bygger på har uppfyllt etiska principer vid utförandet. Endast två artiklar (Buchbinder and Winterstein, 2003, Lempert, 1996) saknade beskrivning över etiska ställningstaganden. En värdering skedde hur dessa författare hade rekryterat och genomfört sin studie och på basis av den granskningen ansågs de vara lämpliga att ingå.

Artiklarna genomlästes ett flertal gånger för att erhålla en tydlig uppfattning om innehållet. Med utgångspunkt från studiens forskningsfrågor och inspirerad av tillvägagångssättet vid innehållsanalys beskriven av Graneheim och Lundman (2004), identifierades ett antal meningsbärande begrepp som representerade studiematerialets innehåll. Dessa kondenserades till 6 enheter vilka indelades i tre olika teman. Dessa teman studerades, genom att urskilja likheter och/eller skillnader, och tolkades till två synteser och en huvudsyntes (Sandelowski et al., 1997). Se exempel tabell 2.

5.5. Tolkning ur ett genusperspektiv

Resultatet av analysen tolkades därefter ur ett genusperspektiv med stöd av Hirdmans (2001) teori om genussystemet, särhållandets logik och maktförhållanden samt sociala normer beskriven av bla Baier and Svensson (2009)

Tabell 2. Beskrivning av analysprocessen enl. metoder av Sandelowski et al (1997) och Graneheim och Lundman (2004)

Meningsbärande enheter	Kondenserade meningsbärande enheter	Tema	Synteser	Huvudsyntes
Ger upp sina egna rättigheter och behov till förmån för andras, särskilt genom rollen som moder	Att ansvara för och tillgodose familjens behov	Äktenskapet	Tills döden skiljer oss åt	Att undvika sitt Waterloo
Målet är att överleva snarare än att undkomma våld	Att stanna och överleva är målet			
Leva med och finna sig i av vad man fått i livet	Att acceptera livets lott			
Att, med hjälp av lögnerna hemlighålla våld från partner och situationen i hemmet.	Att vidmakthålla föreställningen att relationen är harmonisk	Coping		
Etikettera personligheten på sin förövare för att försöka förstå varför våldet används	Att skapa förklaringar för situationen			
Äldre kvinnors föreställning om att serviceinstanser inte kan erbjuda dem hjälp	Det är säkrast att stanna för hjälp finns inte för mig som äldre kvinna	Ålder	Tåget har gått	
Särskilda skyddande boenden inte lämpliga för äldre				

6. Resultat

6.1. Metasyntes

Syntetiseringen resulterade i en två synteser om vad som karakteriserar den äldre kvinnans situation vid utsatthet för partnervåld. En övergripande metafor binder samman de två synteserna till en enhet.

Att undvika sitt Waterloo

En sammanfattande metafor för de två synteserna; Tills döden skiljer oss åt och Tåget har gått. Metaforen syftar på att kvinnorna manövrerar sitt liv i en våldsam relation med målet att undvika att bryta upp ur ett äktenskap vilket de ser som ett stort nederlag.

Tills döden skiljer oss åt...

De identifierade meningsbärande begreppen handlade alla om hur kvinnorna, på ett eller annat sätt, urskuldade sin situation i den våldsamma relation som antingen var pågående eller i det förflutna. De äldre kvinnorna var smärtsamt medvetna om att relationen inte var en sund relation samt att omvärlden ställer sig frågande till varför man inte lämnar en våldsam make. Genom skildringarna i studierna blir man medveten om att flertalet av de äldre kvinnorna hade som primärt mål att få sin relation att fungera. På olika sätt skapade de strategier, vilka särskilt beskrivs i Zink (2006a), Zink (2006b) och Lempert (1996), för att försöka förändra, undvika eller förklara varför deras situation var som den var.

Äktenskapet visade sig vara den påtaga livsuppgift som kvinnorna försökte upprätthålla. Bilden av en hustru och hennes ansvar var djupt inbäddad i de äldre kvinnornas subjektivitet och de agerade med utgångspunkt att fasaden av ett lyckligt hem ska vidmakthållas.

"...the responsibility was to give them an upbringing... Why would I leave them without a mother and a father, when I could more or less give them the appearance of a nice home?..."

(Beaulaurier 2005, Sid. 61)

En ytterligare dimension i bilden av äktenskapets beständighet var när barn fanns med i familjen. Kvinnorna uttrycker inte att barn är den direkta orsaken varför relationen ska hållas intakt utan det tycks mer höra ihop med att barn hör till den familjebilden som kvinnorna värnar om och därigenom ska helheten bevaras.

De äldre kvinnorna använde främst varierande former av coping-strategier som syftade till att överleva inte undkomma. Detta var en tydlig bild som Mears (2003) fångade genom sin studie och sammanfattade på följande vis;

"The strategies the women adopted were many and varied. It is worth noting here that, for a significant number of these women, surviving did not involve leaving the perpetrator"

(Mears 2003. Sid 1484)

Beslutsamheten genererade att kvinnorna bestämde sig för att inte avslöja sin situation och valde tystnad. Det är inbäddat en mängd känslofyllda uppfattningar i denna strategi, men framförallt skam, som bottnar i den självpåtagna skuld som är en vanlig konsekvens av utsatthet för partnervåld (Krug, 2002, Lundgren, 2004) . Walsh et al (2007) beskriver ytterligare orsaker till tystnad som rädsla för hämnd, för kärleken till barnen och skydda familjen från skam. Den äldre kvinnan har härdat ut under flera år vilket ökar skuldkänslan. Berättelserna avslöjade inte bara kvinnornas egen målmedvetenhet att bibehålla äktenskapen som en obruten enhet, omgivningen visade också upp samma beslutsamhet. Vid tillfällen av önskan att erhålla hjälp och stöd avvisades kvinnorna, vilket genererade en bekräftelse på att kvinnan var en hustru och bör så förbli. Två citat som beskriver situationer med i första fallet en avvisande moder och i andra en religiös ledare;

"But you married him knowing he was like that... ... so deal with it."
(Beaulaurier 2007, sid 750)

"That's your burden to bear... ... you've just got to pray on it."
(Beaulaurier 2007, sid 750)

Kvinnorna ändrade strategi från försök att förändra situationen till att härda ut men våldet fortsätter att vara närvarande om än i förändrad form. Fysiskt våld övergår allt mer i psykiskt våld när förövaren rent biologiskt åldras och åldersrelaterade händelser förändrar graden och typen av våld (Montminy, 2005).

Den äldre kvinnan stannar i den våldsfyllda relationen i flera år. Barnen växer upp och flyttar vilket skulle tyckas minska benägenheten att stanna i äktenskapet. Men genom åldrandet kommer sjukdomar och handikapp, sina egna eller partners, vilket skapar nya hinder för att bryta sig loss och många av kvinnorna antar sin roll som vårdare (Beaulaurier et al., 2005, Band-Winterstein and Eisikovits, 2009), tills döden skiljer dem åt.

Tåget har gått...

Alternativet att försöka frigöra sig från den våldsamma relationen, efter att ha försökt i årtal med att få äktenskapet att fungera, uppfattades som otillgängligt för kvinnorna. Förutom sin identitet som hustru, som de skapat sig själv till, och upplevelsen av

samhälleliga normer fanns uppfattning om att hjälporganisationer inte kunde erbjuda äldre kvinnor lämpliga lösningar. I Schaffers studie (1999) där kvinnor talade om specifika behov för äldre var detta tydligt och flertalet av kvinnorna menade att det var en stor skillnad på stödbehovet för en kvinna i en kortvarig relation och relationer som varat i 20 till 30 år (Leisey et al., 2009).

Åldern var en central punkt vid resonemangen om att härda ut. Man såg inte sin plats i ett boende med yngre kvinnor och barn.

"...Those children are snotty nosed and the women are dirty... ...I better stay where I am."

(Beaulaurier 2007, sid 752)

I artikeln från Beaulaurier (2007) visar kvinnornas berättelser på en enighet att det är skillnad mellan yngre och äldre kvinnors behov vid utsatthet för våld. Olika livserfarenheter kopplade till uppväxtförhållanden och fostran kräver olika hjälpinsatser. Den rådande jämlikhetssynen i samhället stämmer inte alltid överens med de äldre kvinnornas syn på livet. I en studie berättar exempelvis en 70 årig kvinna med en självklarhet att hennes dotter lämnat ett våldsfyllt äktenskap men själv har hon uthärdat i sin relation i över 50 år (Buchbinder and Winterstein, 2003) I Leisey et al (2009) beskrivs även tankar om hjälpcenters (o)förmåga att tillgodose till synes vardagligare behov som lugn och ro, assistans med mediciner, special dieter eller andra personella fysiska hjälpbehov som får en åldersrelaterad barriär.

Fysisk nedsatthet och få möjligheter att försörja sig visade sig vara ett hinder som relaterade till uppfattningen om ålderns begränsning. När man misslyckats att ta sig ur våldssituationen vid yngre år var utsikterna än mindre ju äldre man blev. Utsikterna att klara sig själva ansågs som små och den långvariga nedbrytning som våldet skapar genererade en hopplöshet och kraftlöshet. Mears (2003) beskriver effekterna av våldet som permanenta där våldet försvagade individen och vitaliteten försvann.

"the effects [av våldet] last forever...", *"Devastating - I no longer felt safe."*
(Mears 2003, sid. 1483)

Därigenom såg man det som försent att bryta sig loss och framtiden var lika mörk som det förflutna.

" ...What is to become of me... ...With my illnesses, if I had a job..."
(Buchbinder & Winterstein 2004, sid 36).

Den äldre generationens kvinnor var i många fall i lägre grad delaktiga i yrkeslivet efter giftermål och en begränsning av ekonomiska tillgångar var i många fall ett hinder. I en av studierna talar man om att tillgångarna i många fall stod skrivna i makens namn och lämnade kvinnan utan tillgångar om hon valde att lämna äktenskapet (Harbison, 2008).

Även om kvinnorna haft målet att stanna i äktenskapet trots att relationen var fylld av våld fanns en sorg över hur det kunde ha varit vilket Band-Winterstein (2009) studie

visar. Kraften att skapa ett annat liv är borta genom nedbrytningsprocessen av flera år av utsatthet för våld och genom ålderns begränsning har tåget har gått.

6.2. Tolkning

Ett genusperspektiv på metasyntesen resulterar i att man kan se att genuskonstruktion och sociala normer påverkar den äldre kvinnans hantering i en våldsrelation.

Resultatet av metasyntesen pekar mot att äktenskapet per se kvarhåller den äldre kvinnan i en våldsfylld relation. Enligt Hedenborg & Wiklander (2003) är äktenskapet en institution byggt på historiska, religiösa och kulturella konstruktioner och uppfattningen om dess funktion finns hos både den enskilde individen och samhället. Den äldre generationens uppväxt skedde då man format en genuskonstruktion som hade en stark relation till äktenskapets rollfördelning. Hustru, till en man, innebar rollen som ekonomiskt försörjd, kärleksfull partner och omvårdande moder (Frykman, 1979)

Genuskonstruktionen innebar att den särskilnad som beskrivs av Hirdman (2001) föreskriver hur äktenskapet ska manövreras. De epitet för hur kvinnan ska bete sig, vilka uppgifter som tillskrivs henne, formade de äldre kvinnornas handlingsätt i det våldsamma äktenskapet. Särskillnaden innebär att mannen är norm (Hirdman, 2001). Om inte våldshandlingen uppfattas utanför äktenskapet utan hålls dold behöver mannen sällan försvara sitt handlande eller få sin identitet ifrågasatt. I och med att flertalet kvinnor hanterade våldssituationen med tystnad och ett hemlighetsmakeri kan mannen oproblematiskt fortsätta sitt våldsamma beteende. Mannen kan fortsätta leva upp till sin norm som ägare till makten medan kvinnan riskerar att förlora sin självbild som ”kvinna” oavsett om våldshandlingarna avslöjas för utomstående eller ej.

Tystnad var den tydligaste strategin att hantera problematiken inom äktenskapet. Att bryta tystnaden och berätta för någon skulle innebära en förlust av sin identitet som god hustru, som i sin självpåtagna skuldbeläggning, misslyckats med den roll hon har att sköta. Det blir ett svek mot sig själv och mot omgivningen som hon upplever inte skulle ge henne support, vilket bekräftar Baiers & Svenssons (2009) beskrivning av internaliserad social norm som kommer till uttryck i form av skam. Självpåtagen skuldbeläggning var ett tydligt fenomen hos de äldre kvinnorna. Genuskonstruktionens bild av en god hustru, som härrör från historisk påverkan enligt Frykman (1979), som den försörjande mannen inte har anledning att bruka våld mot, förklaras genom att kvinnorna identifierar egna brister enligt den konstruerade bilden och lägger skulden på sig själv.

För att förstå sig själv och sin situation måste man göra sin omgivning begriplig. Genom olika coping-strategier försöker man hantera den psykiska stress som uppkommit (Lazarus, 1993) och kvinnorna skapade förklaringsmodeller över varför situationen såg ut som den gjorde. Denna copingstrategi hörhär från skuldbeläggning som kvinnorna har internaliserat hos sig. Man försöker finna orsaker bortom ”sin skuld” för att hantera situationen. Förklaringar som exempelvis var relaterade till partens etniska bakgrund

(”hetlevrad Italienare”) eller egen diagnostisering av partnern med olika syndrom (narcissistiskt lagd) (Zink et al., 2006b) erbjöd möjligheten att omformulera personligheten hos sin partner för att skydda sig mot att mannen inte uppfyllde bilden av den kärleksfulle mannen.

Fenomenet är ett resultat av sanktioner som är relaterade till sociala normer. Sociala normer ligger inte utanför kvinnornas subjektivitet. Uppfattningar om hur samhället kommer att reagera om man bryter mot normerna finns införlivade i hennes sätt att hantera sin relation med en våldsam partner (Baier and Svensson, 2009). Detta visade sig genom de deltagande kvinnornas agerande i sina olika livssituationer.

*”it’s hard for [older women] to leave the relationship because they’ve invested so many years... And you just don’t give up something like that and admit that you failed...
(Beaulaurier 2005, Sid. 61)*

I teorin om särskilnadens logik befinner sig det faktum att det existerar en hierarkisk ordning mellan kvinnor och män. Den hierarkiska ordningen inger makt åt den som tillskrivits den överordnade rollen, vilket i samhället attribueras mannens genus (Hirdman, 2001).

I den våldsfyllda relationen finns ofta ett rent fysiologiskt maktövertag men här syftas på den strukturella samhällsliga fördelningen över resurser som existerade när dessa par bildades. Äktenskapet för dessa äldre par innebar, för de allra flesta, att kvinnan inte yrkesarbetade alls alternativt hade en deltidstjänst. Hennes arbete bestod i att ta hand om familj och barn. Detta innebar en skev fördelning över tillgångar, inte bara rent ekonomiska, utan i många fall även ägandet av gemensamma ägodelar, exempelvis bostaden (Harbison, 2008). I studien ser man dessa maktförhållanden när kvinnorna beskriver att det inte finns hjälp att få. Maktförhållandet mellan kvinnan och mannen skapade ett hinder för den äldre kvinnan.

7. Diskussion

7.1. Metoddiskussion

För att studera området våld i nära relation bland den äldre generationen, dvs. i detta fall äldre kvinnor som blir utsatta för våld av sin man/partner, valdes befintlig forskning inom området som grund för studien. Att utföra en empirisk studie hade varit önskvärt men ansågs inte vara genomförbar med tanke på den tidsram som stod till buds. En litteraturbaserad studie visade sig vara möjlig och valet av analysmetod föll på metasyntesanalys enligt Sandelowski et al. (1997) med tillägg att tolka resultatet ur ett genusperspektiv. Genusperspektivet är ett särskilt intresse hos författaren och är en viktig aspekt att ta med när man studerar folkhälsorelaterade företeelser (Hammarström, 2008).

Kriterierna för inkludering och exkludering beslutades efter en allmän översyn i databaserna om vad för slags forskning som fanns sedan tidigare. Åldersgränsen valdes till 55+ trots att studien initialt var tänkt att omfatta kvinnor äldre än 65 år. Den lägre åldersgränsen sattes för att fånga så många studier som möjligt med äldre kvinnor. Flertalet studier hade äldre kvinnor med i populationsunderlagen men ofta var forskningens fokus riktat mot hela åldersspektrat vilket bidrog till att flera studier föll bort. Den begränsade andel av studier på endast äldre kvinnor påverkade därför valet att sänka åldersgränsen men validiteten bör inte påverkas av detta beslut då det material som slutligen användes till studien innefattade alla data från äldre kvinnor vilket var syftet med arbetet. Beslutet att inte ha någon geografisk begränsning är också ett resultat av begränsning i utbudet av vetenskapliga studier.

En omfattande sökning efter vetenskapliga artiklar skedde i olika databaser för att identifiera ett studiematerial som omfattades av det tilltänkta ämnet. Sökorden valdes ut efter att en ostrukturerad ”för-sökning” genomfördes för att få en uppfattning om vilka sökord som skulle bli lämpliga. De sökord som då genererade flest artiklar valdes slutligen ut att användas vid den strukturerade artikelsökningen.

Denna omfattande sökning genererade ett fåtal artiklar som täckte intresseområdet. Flertalet artiklar där abstractet genomlästes visade sig vara kvantitativ forskning över prevalens och konsekvenser av våld i relationer vilket inte överensstämde med de aktuella forskningsfrågorna. Genomläsningen visade också att många artiklar täckte ett problemområde som inriktades generellt mot övergrepp på äldre (elderly abuse) vilket medförde exkludering då kriterierna för föreliggande studie var inriktad mot våld från en partner. Den äldre kvinnan verkar försvinna som subjekt i forskning som rör partnerrelaterat våld. Hon verkar endast bli ”äldre” och inte kategoriserad som kvinnan vilket begränsade tillgången till användbara artiklar avsevärt. Detta fenomen har även tidigare forskare observerat (Hydle, 1993). Ålderskriteriet innebar ytterligare begränsning till datamaterial genom att en övervägande andel genomförda studier på kvinnor som är utsatta för våld av sin partner var genomförda i ålderskategorin 15-45 år vilket man kunde se i WHO:s sammanställning av tidigare artiklar (Krug, 2002).

Till denna studie valdes den beskrivande metasyntesmetoden. Beslutet grundade sig på att den tolkande syntesen enligt Friberg (2006) kräver en större erfarenhet av metodkunskap. I den beskrivande metoden omtolkas inte meningen i texterna utan delarna läggs ihop till en syntes. Enligt Noblit and Dwight (1988) är metoden beroende av forskarens förmåga att ge uttryck åt materialet vilket kräver erfarenhet. Om den tolkande syntesen valts hade studiens pålitlighet riskerats då författaren till föreliggande arbete inte har den önskvärda erfarenheten. Reliabiliteten stärktes genom valet av beskrivande metod.

Beslutet att genomföra denna studie på basis av endast 12 stycken artiklar grundade sig följaktligen på två faktorer. Först, efter den omfattande genomsökningen i databaser, referenslistor samt specifika tidskrifter erhöles en mycket begränsad mängd av artiklar som innefattade ämnet som var under studie. Urvalskriterierna med kvalitativa studier som behandlade ämnet äldre kvinnor utsatt för våld i en nära relation, i den bemärkelsen att förövaren skulle vara make/partner, begränsade tillgången till data. Vid sökningarna

återkom, vid ett flertal tillfällen, redan utvalda artiklar vilket indikerade att sökningarna redan fångat upp det som finns inom det utvalda ämnet. Beslutet vilar även på synpunkter framförda av Sandelowski et al. (1997) som menar att metasyntesanalys på fler än 10 artiklar är problematiskt. Enligt författaren hindrar ett för stort antal artiklar en djupare analys och tolkningens validitet hotas.

Enligt Forsberg och Wengström (2008) bör metasyntesanalys ske på artiklar som har analyserats med samma metod dvs. att de tidigare forskarna har hanterat ursprungsmaterialet på liknade metodologiska tillvägagångssätt. Då tillgång till vetenskapliga artiklar var mycket begränsad var det inte möjligt att endast utföra metasyntesen på artiklar som byggde på studier genomförda med samma eller likartad metod. Enligt Sandelowski et al. (1997) är det möjligt att ta med artiklar i en metasyntesanalys även om kvalitén på artikeln inte är optimal. Det baseras på det faktum att artikeln skulle kunna tillföra värdefull information som man annars skulle gå miste om utifall man uteslöt artikeln (Sandelowski et al., 1997). Eftersom utbudet av artiklar inom problemområdet var begränsat så genomfördes metasyntesanalys på artiklar som grundade sig på olika kvalitativa metoder. Detta får ses i ljuset av att artiklarna trots varierande kvalitet innehöll så pass värdefullt datamaterial att de blev inkluderade i studien.

I kvalitetsbedömningen som skedde genom en mall (Forsberg and Wengström, 2008) granskades förutom kvalitén även de olika metoderna samt de teoretiska ramarna som var presenterades av forskarna. I bilaga 1 redovisas dessa metoder för varje enskild studie. Den kvalitativa deskriptiva metoden förekommer i fyra av studierna och Grounded theory i fyra andra. Dessa metoder liknar varandra då de är öppna och forskaren antar inga avgränsningar med sitt arbete, utan gör beskrivningar av vad man ser i materialet och har fokus på mänskliga beteenden och skeenden. Fenomenologi och Hermeneutik, som också förekommer i föreliggande datamaterial, har fokus på innebörder och meningsfullhet som studiepopulationen upplever (Friberg, 2006, Malterud, 1998). Alla de ovan beskrivna metoderna är relevanta för föreliggande studie då syftet var att se vad som karaktäriserade situationen för våldsutsatta äldre kvinnor och således torde inte trovärdigheten av metasyntesanalysen påverkats av detta metodologiska beslut.

Ett antal överväganden om inkludering av artiklar skedde förutom de förutbestämde inkluderings- och exkluderingskriterierna. Två författare har bidragit med vardera två artiklar. Zinks (2006a, 2006b) två artiklar presenterar resultat som byggde på en och samma studie och i artiklarna från Beaulaurier (2005, 2007) sker samma företeelse. Alla fyra artiklarna bidrar dock med värdefull data och de har olika vinklingar och tar upp olika aspekter utifrån studieresultat och därför fick alla artiklarna ingå till denna studie. Lempert (1996) studie har en studiepopulation i ett åldersspann 21-57 år, medan inkluderingskriterier i denna var 55+. Ett övervägande fick göras om denna studie skulle ingå trots att endast en andel av kvinnorna var över 55 år. Efter genomläsning togs beslut om att den skulle inkluderas på grund av värdefull data. Då metasyntesanalys är en metod där man läser de olika delarna som en helhet (Noblit and Dwight, 1988) bör inte tillförlitligheten på föreliggande arbete ha minskat genom detta beslut.

Enligt Malterud (1998) ligger det hos läsaren att bedöma hur väl forskaren har beskrivit sitt material som lett fram till slutsatsen och om den kan anses som rimlig (Malterud, 1998). Tillförlitligheten och trovärdigheten i denna studie bygger således på författarens noggrannhet i metodbeskrivning och analysprocess. En tydlig redovisning över urval, inklusions- och exklusionskriterier, tillvägagångssättet vid sökning av artiklar samt tydlig beskrivning av analysprocessen har gjorts. Förtydligandet med citat i resultatpresentationen ger styrka till studiens validitet, stärker reliabiliteten och underlättar för läsaren att följa tillvägagångssättet vilket möjliggör en replikering.

Den egna förförståelsen för forskningsområdet har betydelse för vilket resultat som slutligen erhålls. För att inte resultatet skulle färgas av den förförståelse och det egna intresset från forskaren i denna studie, skedde regelbundet en reflektion över analysen och datamaterialet för att inte resultatet skulle förvanskas. Enligt Noblit and Dwight (1988) har forskarens intresse, erfarenhet och bakgrund relevans för tolkningen och en viss påverkan kan ske och därför måste resultatet förstås som ett, av flera andra möjliga, sätt att förstå materialet.

För att studiens syfte skulle uppnås formulerades ett antal frågeställningar. Dessa uppställda frågeställningar formulerades relativt öppna för att genomläsningen av datamaterialet inte skulle influeras utifrån dessa och på så sätt påverka resultatet, vilket en snävare formulering skulle kunna ha gjort. På det sätt som studien metodologiskt har genomförts har syftet och de uppställda frågeställningarna uppfyllts.

7.2. Resultatdiskussion

Syftet med studien var att generera en fördjupad kunskap i problematiken med äldre kvinnors utsatthet för våld. Resultat bygger på andras tolkningar av människors beskrivningar om ett fenomen. En metasyntesanalys bygger alltid på tidigare tolkningar och meningen är att ge fördjupad kunskap genom dessa tolkningar (Thorne et al., 2004). En tanke med metoden är bl.a. att finna kontrasterande fynd som jämförs med varandra (Sandelowski et al., 1997). I detta fall resulterade analysen inte i motsägelsefulla fynd utan datamaterialet som hela metasyntesen bygger på pekade i samma riktning.

Den genomförda analysen av studiematerialet tolkades, genom djupläsning, och resulterade i två synteser och en sammanfattande metafor som binder dem samman. Användning av metaforer är av fördel då läsaren får en vidare visualisering om vad resultatet handlar om (Noblit and Dwight, 1988). *Att undvika sitt Waterloo* syftar på Napoleon Bonapartes svidande nederlag vid slaget i Waterloo som blev hans fall. *Till döden skiljer oss åt* är en metafor som ska ge bilden av att kvinnornas mål är att hålla ihop äktenskapet och *Tåget har gått* ska visualisera kvinnornas känsla över förlorad tid och att det är försent att göra något efter flera år av våld i relationen.

Resultatet av denna studie visar att den äldre kvinnans situation i en våldsam relation karaktäriseras av äktenskapets band, sociala normer och genusföreställningar. Önskvärt hade varit att jämföra det framkomna resultatet med tidigare utförd forskning inom

området. Tidigare forskning som berör den äldre kvinnans utsatthet är dock begränsad vilket bekräftas av WHO:s översikt (Krug, 2002) och Lundgrens (2001) studie *Slagen Dam* där den äldre kvinnans erfarenheter saknas. Studier med liknande syfte som föreliggande har heller inte identifierats vid sökning efter detta. Detta kan ses som en svaghet för denna studie när jämförelse inte går att utföra. Syftet i denna studie var dock att undersöka vad som karaktäriserar den äldre kvinnans situation vid utsatthet för våld av en partner vilket har kunnats studeras i de utvalda artiklarna och begränsningen av datamaterialet anses inte ha försvagat resultatet. En styrka med föreliggande studie är att den genererat en fördjupad kunskap över området, vilket är en metasyntes huvudsakligt syfte (Thorne et al., 2004) och tillför därmed ytterligare kunskap om äldres kvinnors situation till den tidigare kunskapen inom området.

En värdering av studieresultatets validitet inbegriper bl.a. huruvida resultatet har ett pragmatiskt värde (Larsson, 1993). Denna studie bidrar med fördjupad förståelse för den äldre kvinnans situation, vilken kan vara praktiskt användbar i det folkhälsoarbete som riktar sig mot kvinnor som blir utsatta för våld av sin partner.

Studien genomfördes på artiklar från olika geografiska områden och detta kan medföra en svaghet om man vill generera lämpliga hjälpstrategier baserade på resultatet. Varje enskild kvinna berättade sin historia under de förutsättningar som råder/rådde under situationen, vilket alltid är förhållandet vid studier på sociala fenomen. Resultatet från denna studie har tolkats genom närläsning av studier som är utförda i Australien, Canada, Israel och USA. Eftersom alla fyra länderna har olika välfärdsystem genereras förklaringsmodeller utefter dessa förutsättningar. Man skulle kunna hålla för troligt att om det saknas ett socialt skyddsnet i samhället där kvinnan befinner sig så kanske en högre andel kvinnor anser sig tvungna att stanna i sitt äktenskap. Det framkommer från tidigare forskning att den kulturella kontexten är relevant för hur våld i en nära relation uppfattas (Kasturirangan, 2004). Vid genomläsningen av studierna framkom dock inga argument från kvinnorna om att avsaknad av socialt skydd var en påverkande faktor vilket skulle öka styrkan i resultatets överförbarhet.

Man kan ställa frågan om resultatet kan jämföras med kvinnor i det svenska samhället. Generellt anses det nog att det svenska systemet har en jämlik balans mellan kvinnor och mäns villkor. I detta fall måste man beakta att en kvinna som idag är 70 år föddes 1940 av föräldrar som troligtvis hade starka traditionella roller i äktenskapet utifrån den historiska kontexten som beskrivits av Hedenborg och Wiklander (2003). Vi vet också att uppväxten präglar vår subjektivitet och ur det perspektivet kan man anta att även äldre kvinnor i Sverige har liknande uppfattning om äktenskapets rollfördelning som kvinnorna i studiepopulationen. Det är utifrån detta man kan förstå att äldre kvinnor inte vill bryta äktenskapet trots att det är fyllt med våld. Uppvuxen i tidsera då den ”traditionella” genuskonstruktionen införlivades i hennes subjektivitet och medveten om sanktioner genom de sociala normerna hindrade henne vilket ligger i linje med teorier om normers påverkan på individers handlande (Bicchieri and Xiao, 2009).

Det kan antas att det finns kvinnor som önskar att äktenskapet avslutas men i det datamaterialet som föreliggande studie baseras på såg man att så inte var fallet. Det var snarare våldet som önskades bort än att avsluta äktenskapet. Detta fenomen resoneras

i diskussionsdelen i några av studierna i datamaterialet även om syftet med deras studier inte ämnat undersöka detta (Zink et al., 2006a, Beaulaurier et al., 2005, Beaulaurier et al., 2007). En annan inverkan på att många äldre kvinnor valde att stanna i äktenskapet var uppfattningen om hjälporganisationers (o)förmåga till lämplig hjälp vilket även har uppmärksammats i andra studier (Vinton, 2003).

Resultatet i denna studie pekar mot att de varierande copingstrategierna som de äldre kvinnorna använde syftar till att bibehålla äktenskapet till priset av att bli utsatt för våld. Tillvägagångssätten som används överensstämmer med de coping-strategier som vanligen används vid stressande situationer så som skuldbeläggning, förnekelse, isolering etc. (Lazarus, 1993). Strategierna har i denna studie inte jämförts med yngre kvinnors strategier och det kan därmed inte uteslutas att alla kvinnor använder liknande tekniker. Om så är fallet skulle det vara intressant att studera om yngre kvinnor formulerar användandet med andra motiv än de äldre kvinnorna.

På basis av resultatet av denna studie som visar på hur äktenskapet är en viktig faktor för den våldsutsatta äldre kvinnan vore det önskvärt att utföra en svensk studie för att undersöka om denna faktor även gäller i en svensk kontext. Det är viktigt om man i det praktiska folkhälsoarbetet med problematiken med våld i relationer vill arbeta med rätt förutsättningar som når fram till den äldre kvinnan. En studie riktad mot problematiken för den äldre kvinnan borgar för ett arbetssätt som grundar sig i evidensbaserad kunskap.

8. Konklusion

Denna studie har uppmärksammat den äldre kvinnans utsatthet för våld från en partner. Resultatet visar att genuskonstruktion och sociala normer kan ha en avsevärd inverkan på den äldre kvinnans beslut att, trots våld och dess konsekvenser, bibehålla äktenskapet intakt. Ur ett folkhälsoperspektiv bör detta fenomen uppmärksammas då rådande bistånd för utsatta kvinnor möjligen missar denna aspekt vilket kan skapa barriärer för den äldre kvinnans hjälpsökande.

9. Referenser

- AHMAD, F., HOGG-JOHNSON, S., STEWART, D. E. & LEVINSON, W. 2007. Violence involving intimate partners: prevalence in Canadian family practice. *Can Fam Physician*, 53, 461-8, 460.
- AJDUKOVIC, M., OGRESTA, J. & RUSAC, S. 2009. Family violence and health among elderly in Croatia. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 18, 261-279.
- BAIER, M. & SVENSSON, M. 2009. *Om normer*, Malmö, Liber.
- BAND-WINTERSTEIN, T. & EISIKOVITS, Z. 2009. "Aging out" of violence: the multiple faces of intimate violence over the life span. *Qualitative Health Research*, 19, 164-180.
- BEAULAURIER, R. L., SEFF, L. R., NEWMAN, F. L. & DUNLOP, B. 2005. Internal barriers to help seeking for middle-aged and older women who experience intimate partner violence. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 17, 53-74.
- BEAULAURIER, R. L., SEFF, L. R., NEWMAN, F. L. & DUNLOP, B. 2007. External barriers to help seeking for older women who experience intimate partner violence. *Journal of Family Violence*, 22, 747-755.
- BERLEEN, G. 2004. *A healthier elderly population in Sweden*, Östersund, National Institute of Public health.
- BICCHIERI, C. & XIAO, E. 2009. Do the right thing: but only if others do so. *Journal of Behavioral Decision Making*, 22, 191-208.
- BUCHBINDER, E. & WINTERSTEIN, T. 2003. "Like a wounded bird": older battered women's life experiences with intimate violence. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 15, 23-44.
- CONNELL, R. W. 2002. *Gender*, Cambridge, Polity Press.
- DEPOY, E. & GITLIN, L. N. 1999. *Forskning - En introduktion*, Lund, Studentlitteratur.
- ELLGRIM, B. & ELIASSON, M. 2006. *En Kunskapsöversikt - Mäns våld mot kvinnor i nära relationer*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).
- ERIKSSON, H. 2001. OFRID? Våld mot äldre kvinnor och män - en omfångsundersökning i Umeå kommun. Umeå: Brottsoffermyndigheten.

- FORSBERG, C. & WENGSTRÖM, Y. 2008. *Att göra systematiska litteraturstudier*, Stockholm, Natur & Kultur.
- FRIBERG, F. 2006. *dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*, Lund, Studentlitteratur.
- FRYKMAN JONAS, L. O. 1979. *Den kultiverade människan*, Kristianstad, PrePress.
- GARCIA-MORENO, C., JANSEN, H. A. F. M., ELLSBERG, M., HEISE, L. & WATTS, C. H. 2006. Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *Lancet*, 368, 1260-1269.
- GARCIA-MORENO, E. A. C. 2005. WHO multi-country study on woman's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses. Geneva.
- GOTHLIN, E. 1999. Kön eller Genus. *Nationella sekretariatet för genusforskning*, 3-16.
- HALLGREN, M., HÖGBERG, P. & ANDRÉASSON, S. 2009. Alcohol consumption among elderly European citizens. Östersund.
- HAMMARSTRÖM ANNE, H. G. 2008. *Folkhälsofrågor ur ett genusperspektiv. Arbetsmarknad, maskuliniteter, medikalisering och könsrelaterad våld*, Östersund, Statens folkhälsoinstitut.
- HARBISON, J. 2008. Stoic heroines or collaborators: ageism, feminism and the provision of assistance to abused old women. *Journal of Social Work Practice*, 22, 221-234.
- HEDENBORG, S. & WIKLANDER, U. 2003. *Makt och försörjning*, Lund, Studentlitteratur.
- HEISE, L. L. 1998. Violence Against Women. *Violence Against Women*, 4, 262-290.
- HIRDMAN, Y. 2001. *Genus. Om det stabila föränderliga former*, Malmö, Liber.
- HYDLE, S. J. I. 1993. *Övergrepp mot äldre - stängda dörrar och knutna nävar - om misshandel i hemmet*, Lund, Studentlitteratur.
- JOHNSON, M. P. 2006. Conflict and Control: Gender Symmetry and Asymmetry in Domestic Violence. *Violence Against Women*, 12, 1003-1018.
- KASTURIRANGAN, A. K., S. AND RIGER, S. 2004. The Impact of Culture and Minority Status on Women's Experience of Domestic Violence. *Trauma Violence Abuse*, 5:318.

- KRUG, E. G., DAHLBERG, T. T., MERCY, J. A., ZWI, A. B., & LOZANO, R. 2002. World report on violence and health. Geneva.
- LARSSON, S. 1993. Om kvalitet i kvantitativa studier. *Nordisk Pedagogik*, 13, 194-211.
- LAZARUS, R. 1993. Coping theory and research: past, present, and future. *Psychosom Med*, 55, 234-247.
- LEISEY, M., KUPSTAS, P. K. & COOPER, A. 2009. Domestic Violence in the Second Half of Life. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 21, 141 - 155.
- LEMPERT, L. 1996. Women's strategies for survival: Developing agency in abusive relationships *Journal of Family Violence*, 11.
- LUNDGREN, E. 2004. *Våldets normaliseringsprocess*, Stockholm, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige.
- LUNDGREN E, H. G., WESTERSTRAND J, KALLIOKOSKI A_M 2001. Slagen Dam. Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige - en omfångsundersökning. Umeå: Brottsoffermyndigheten.
- MALTERUD, K. 1998. *Kvalitativa metoder i medicinsk forskning*, Lund, Studentlitteratur.
- MEARS, J. 2003. Survival is not enough: violence against older women in Australia. *Violence Against Women*, 9, 1478-1489.
- MONTMINY, L. 2005. Older women's experiences of psychological violence in their marital relationships. *Journal of Gerontological Social Work*, 46, 3-22.
- NOBLIT, G. & DWIGHT, H. 1988. *Synthesizing Qualitative Studies*, Californien, Sage Publications, Inc.
- PLICHTA, S. B. 2004. Intimate Partner Violence and Physical Health Consequences: Policy and Practice Implications. *J Interpers Violence*, 19, 1296-1323.
- REGERINGEN 2001. Valfärdsbokslut för 1990-talet. In: SOCIALDEPARTIMENTET (ed.). Stockholm.
- REGERINGEN 2008. Proposition - En förnyad folkhälsopolitik.
- RIDGEWAY, C. L. & CORRELL, S. J. 2004. Unpacking the Gender System: A Theoretical Perspective on Gender Beliefs and Social Relations. *Gender Society*, 18, 510-531.

- SANDELOWSKI, M., DOCHERTY, S. & EMDEN, C. 1997. Qualitative metasynthesis: Issues and techniques. *Research in Nursing & Health*, 20, 365-371.
- SCHAFFER, J. 1999. Older and Isolated Women and Domestic Violence Project. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 11, 59 - 77.
- SEVER, A. 2009. More than wife abuse that has gone old: A conceptual model for violence against the aged in Canada and the US. *Journal of Comparative Family Studies*, 40, 279-292.
- SOCIALSTYRELSEN 2009. Folkhälsorapporten 2009. Stockholm: Socialstyrelsen Sverige.
- THOMPSON, R. S., E, B. A., MELISSA, A., J, R. R., A, D. J., DAVID, C. & P, R. F. 2006. Intimate Partner Violence: Prevalence, Types, and Chronicity in Adult Women. *American journal of preventive medicine*, 30, 447-457.
- THORNE, S., JENSEN, L., KEARNEY, M. H., NOBLIT, G. & SANDELOWSKI, M. 2004. Qualitative Metasynthesis: Reflections on Methodological Orientation and Ideological Agenda. *Qual Health Res*, 14, 1342-1365.
- WALSH, C. A., PLOEG, J., LOHFELD, L., HORNE, J., MACMILLAN, H. & LAI, D. 2007. Violence across the lifespan: interconnections among forms of abuse described by marginalized Canadian elders and their care-givers. *British Journal of Social Work*, 37, 491-514.
- VINTON, L. 2003. A Model Collaborative Project Toward Making Domestic Violence Centers Elder Ready. *Violence Against Women*, 9, 1504-1513.
- ZINK, T., JACOBSON, C. J., JR., PABST, S., REGAN, S. & FISHER, B. S. 2006a. A lifetime of intimate partner violence: coping strategies of older women. *J Interpers Violence*, 21, 634-51.
- ZINK, T., JACOBSON, C. J., REGAN, S., FISHER, B. & PABST, S. 2006b. Older women's descriptions and understandings of their abusers. *Violence Against Women*, 12, 851-865.

Bilaga 1. Tabell 3. Presentation av artiklar

Presentation av artiklar				
Författare	(Band-Winterstein and Eisikovits, 2009)	(Beaulaurier et al., 2005)	(Beaulaurier et al., 2007)	(Buchbinder and Winterstein, 2003)
Land	Israel	USA	USA	Israel
Artikel	Aging Out of Violence: The Multiple Faces of Intimate Violence Over the Life Span	Internal Barriers to Help Seeking for Middle Aged and Older Women Who Experience Intimate partner Violence	External Barriers to Help Seeking for Older Woman Who Experience Intimate Partner Violence	"Like a Wounded Bird": Older Battered Women's Life Experiences with Intimate Violence
Tidskrift	Qualitative Health research	Journal of Elder Abuse & Neglect	Journal of Family Violence	Journal of Elder Abuse & Neglect
Syfte	Utforska hur pågående IPV upplevs på äldre dagar samt hur ålder och våld interagerar och förändras över livsspannet	Utforska våld i hemmet mot kvinnor 45 år eller äldre. Låta kvinnor tala fritt om definitioner, orsaker, rapportering, interventioner, konsekvenser och rättsväsendet	Utforska våld i hemmet mot kvinnor 45 år eller äldre. Låta kvinnor tala fritt om definitioner, orsaker, rapportering, interventioner, konsekvenser och rättsväsendet	Beskriva och analysera erfarenheter och uppfattning av äldre misshandlade kvinnor, deras hantering och överlevnad av våldet
Design, Metod	Intervjuer	Fokusgrupper	Fokusgrupper	Intervjuer
Data- insamling	Respondenter tillfrågade av socialtjänstman	Annonser i tidningar, affischering, förfrågningar hos aktörer som erbjuder hjälp till våldsutsatta	Annonser i tidningar, affischering, förfrågningar hos aktörer som erbjuder hjälp till våldsutsatta	Rekryterade genom en grupp för misshandlade inom socialtjänstens försorg
Deltagare	Äldre par med våld i relationen	Kvinnor medelålders och äldre	Kvinnor medelålders och äldre	Kvinnor 60-80 år
Analys- metod	Fenomenologi	Konstant jämförande metod (grounded theory)	Konstant jämförande metod (grounded theory)	Fenomenologiskt perspektiv Konstant jämförande metod
Etiska överväganden	Konfidentialitet garanterades deltagarna	Godkänd av etiskt råd. Konfidentialitet. Fritt att använda pseudonym. Ersättning i kontanter	Godkänd av etiskt råd. Konfidentialitet. Fritt att använda pseudonym. Ersättning i kontanter	Beskrivs ej
Resultat	Fyra kluser presenterade utifrån en tidsdimension och parens avvikande perspektiv	Fem tema identifierades. Fokuserade på beskrivning av våldsoffrens beteende	Fem tema identifierade med fokus på externa barriärer för hjälpsökning	Fyra teman. fokuserade på medvetenhet att lidandet ackumuleras över tid, medvetenheten om begränsningar genom åldrandet
Relevans, Överförbarhet	Studien svarar sitt syfte. Omfattande beskrivning om tillvägagångssätt i analysen. Citat styrker forskarens analys	Studien svarar sitt syfte. Beskrivning av tillvägagångssätt i analysen. Citat styrker analysen. Studiens begränsning diskuteras	Studien svarar sitt syfte. Beskrivning av tillvägagångssätt i analysen. Citat styrker analysen. Studiens begränsning diskuteras	Studien svara sitt syfte. Citat underbygger analysen. Diskussion förs över resultatet

Presentation av artiklar				
Författare	(Leisey et al., 2009)	(Lempert, 1996)	(Mears, 2003)	(Montminy, 2005)
Land	USA	USA	Australien	Canada
Artikel	Domestic Violence in the Second Half of Life	Womans's Strategies for Survival: Developing Agency in Abusive Relationships	Survival is not Enough: Violence Against Older Woman in Australia	Older Women's Experience of Psychological Violence in Their Marital Relationships
Tidskrift	Journal of Elder Abuse & Neglect	Journal of Family Violence	Violence Against Woman	Journal of Gerontological Social Work
Syfte	Undersöka och förstå vad kvinnor över 50 år önskar, behöver och förväntar sig av samhället	Analysera strategier som misshandlade kvinnor använder för att hantera våldet samt motsägelser i dessa strategier	Utforska värdet av möjligheten att få tala öppet gällande äldre kvinnors situation i en våldsamt relation	Utveckla kunskapen om psykologiskt våld mot kvinnor i en äktenskaplig kontext
Design, Metod	Fokusgrupper	Intervjuer	Seminariegrupper, intervjuer, brev berättelser	Intervjuer
Data- insamling	Annonser i tidningar, affischering, förfrågningar hos aktörer som erbjuder seniorverksamhet	Rekryterade från en självhjälpsgrupp	Självanmälda till seminarier kring äldre kvinnors erfarenhet av våld i nära relationer	Rekrytering genom allmänpraktiserande läkare tillfrågade genom identifikation av journaler
Deltagare	Frivilliga kvinnor över 50 år, utsatthet för våld ej nödvändig	Kvinnor utsatta för våld av partner	Kvinnor som definierade sig som äldre	Kvinnor 60+, erfarit psykologiskt våld i nuvarande (eller inom 24 månader) relation
Analys- metod	Narrativ analys	Grounded theory	Kvalitativ deskriptiv	Manifest innehållsanalys
Etiska överväganden	Godkännande från etiskt råd deltagare erhöll folder med råd och information om IPV	Anges ej	Deltagare erbjöds konfidentialitet och anonymitet	Konfidentialitet garanti gavs
Resultat	Fem huvudsakliga teman identifierades genom diskussion av olika scenarier presenterade i fokusgruppen	Två huvudkategorier av strategier med tre respektive fyra underkategorier hur dessa hanterades	Sju teman identifierades över erfarenheter av att bli utsatt för våld	14 typer av psykologiskt våld identifierades genom deltagarnas beskrivningar.
Relevans, Överförbarhet	Studien svarar sitt syfte. Citat underbygger resultatet. Begränsningar diskuteras	Studien svarar sitt syfte. Citat underbygger analysen Diskuterar ej begränsningar	Studien svarar sitt syfte. Citat underbygger resultatet av analysen. Ingen diskussion om begränsningar	Studien svarar sitt syfte. Resultatet verifieras genom att de underbyggs med andra tidigare studieresultat

Presentation av artiklar				
Författare	(Schaffer, 1999)	(Walsh et al., 2007)	(Zink et al., 2006b)	(Zink et al., 2006a)
Land	Australien	Canada	USA	USA
Artikel	Older and Isolated Woman and Domestic Violence Project	Violence Across the Lifespan: Interconnections Among Forms of Abuse as Described by Marginalized Canadian Elders and their Caregivers	Older Women's Descriptions and Understandings of Their Abusers	A Lifetime of Intimate partner Violence: Coping Strategies of Older Women
Tidskrift	Journal of Elder Abuse & Neglect	British Journal of Social Work	Violence Against Woman	Journal of Interpersonal Violence
Syfte	Identifiera och utforska behoven från äldre och isolerade kvinnor som lever i en våldsamt relation	Undersöka hur marginaliserade äldre kvinnor samt vårdgivare för äldre uppfattat våld mot äldre	Undersöka de typer av övergrepp som äldre män utsätter sina makar eller annan partner för samt offrets tolkning av dessa erfarenheter och beteende	Fylla luckan i litteraturen om hur äldre offer av IPV har hanterat och hanterar situationen i en långvarig våldsamt relation
Design, Metod	Telefonintervju	Fokusgrupper	Telefon- intervjuer	Telefon-intervjuer
Data- insamling	Affischering, annonsering, radio och TV	Anges ej	Affischering. Muntlig rekrytering på hjälp-organisationer	Affischering. Muntlig rekrytering på hjälp-organisationer
Deltagare	Frivilliga kvinnor	Kvinnor med: mental ohälsa, lesbiska, immigranter, Aboriginer. Samt vårdgivare	Kvinnor, utsatt för IPV efter 55+ engelsktalande	kvinnor, utsatt för IPV efter 55+
Analys- metod	Kvalitativ deskriptiv	Kvalitativ deskriptiv	Kvalitativ deskriptiv	Grounded theory
Etiska överväganden	Deltagare erhöll broschyrer med hjälpinformation på begäran	Godkänd av etiskt råd	Godkänd av etiskt råd. Överenskommelse: kontakt bryts vid ev hotfull situation	Godkänd av etiskt råd. Överenskommelse: kontakt bryts vid ev hotfull situation
Resultat	Sju större teman identifierades	Fyra större teman identifierades. Kopplingar mellan olika typer av våld genom livsspannet	Två tema. Om typer av våld samt uppfattning och förståelse av detta	Två huvudkategorier presenterar i resultat/diskussion: problem-fokuserad coping och känslorienterad coping
Relevans, Överförbarhet	Studien svarar sitt syfte ingen metod - beskrivning	Studien svarar sitt syfte. Citat underbygger resultatet. I diskussionen underbyggs resultatet genom tidigare studiers resultat	Studien svarar sitt syfte. Citat underbygger resultatet. Diskussion för kring begränsningar	Studien svarar sitt syfte. Citat underbygger resultatet samt tidigare genomförda studier bekräftar fynd